

Templomaink, gyülekezeti helyeink és tiszta életű családi otthonaink a lélek oltártüzei, melyeket szüntelenül táplálnunk kell. Buzgó atyánkfiai, keblitanácsosok, gondnokok, lelkészek ezeknek a hivatott őrizői és táplálói kell hogy legyenek. Az Istentől kapott talentumok arányában egyforma joggal és kötelességgel kell hogy táplálják ezeket a tüzeket, hogy távoltartsák az ártó szellemiséget, a bomlasztó csábításokat, az erkölcsi szabadosságot, a hitelenség vagy vakbuzgó hit vadhajtásait.

Mivel tápláljuk? Mit tegyünk e tűzre? A Hegyi beszéd szerint: jó cselekedeteket, tehát az imádság mellé tetteket, odaadást, önzetlen áldozatot, munkás, hasznos társadalmi életet, irgalmas szamaritánusi lelkületet. Nagyszerű példák állanak előttünk, csak meg kell látnunk azokat. Gyülekezeteink nagy áldozatkészséggel templomot javítanak, korszerű belsőemberi épületet emelnek. Új egyházközségek önállósulását, parokiális épületek beszerzését eredményezte az utóbbi években a sok kicsi sokra megy jelszava alatt az összefogás. Szűkösen élő idős asszonytestvérünk villany-orgonát állított a fejlődő városi gyülekezet erősítésére. De hogyha nem ezekre nézünk, vagy nincs alkalmunk hasonlókra, akkor is van lehetőségünk elmenni hetenként egyszer-kétszer az istentiszteletre, szertartásokra. Kerül alkalmunk odatenni egy leszakadt léccet, kidőlt sásfát az anyaszentegyház épületeinek kerítéséhez. Dobraverés nélkül kipótolni egy cserepet a templom fedélzetén. Néhány csepp festékkel eltüntetni egy éktelen foltot. Erősíteni a sokszor szakadozó partot, roskadozó gátat. Nem lehetünk annyira ágrólszakadt szegények, hogyha azonos indulat, lelkület van bennünk s ég lelkünkben az Istentől meggyújtott tűz, hogy ne tudjunk valamit tenni ezekre az oltárookra. Csak éljen lelkünkben a bibliai figyelmeztetés: „A tűz szüntelen égve maradjon az oltáron, és el ne aludjék.“ Ámen.

DR. SZÁSZ DÉNES

LÁNGOLVA ÉLNI

2Móz 2, 2

Mély megrendüléssel állunk meg Gellérd Imre koporsója mellett. Tegnapelőtt reggel, amikor meghallottam váratlan halálhírét, először megkövültem és a meglepetéstől nem tudtam szólni. Aztán percek múlva, amikor megszólaltam, csak szaggatott szavak áradata ömlött ajakamra: Lehetetlen, képtelenség, hát ilyen meglepetést zúdit ránk a beköszöntött újesztendő. Könnyek és jajszó áradatában vergődve próbáltam szoktatni magam a változhatatlanhoz. Meg vagyok győződve, hogy ugyanígy voltak halálhírével kapcsolatban a homoródszentmártoni hívei, egykori siménfalvi, keresztúri hívei, lelkésztársai, egykori tanártársai, tanítványai. Igen, mert Gellérd Imre csak egy volt a lelkészek között, de első az egyenlők között. Isten őt olyan lelki, szellemi fényvel ajándékozta meg, amely messzire túlvilágított közvetlen környezetén; egyéniségének

Elhangzott Gellérd Imre homoródszentmártoni lelkész temetésén Székelyudvarhelyen, f. év január 5-én.

olyan csodálatos varázsa volt, hogy búvkörébe kíváncsoztak az isteriszmójas emberek, jelenlétében, mint a Bethesda tavánál, új erőt kaptak a szenvedő betegek.

Nehéz a feladat, amikor arra vállalkozom, hogy koporsójánál beszéljek, méltó legyek hozzá és hűségesen illusztráljam viszonylag rövid, de sok megpróbáltatásban hullámzó életét. Pedig ezt a megbízatást tőle magától kaptam. Pár héttel ezelőtt egyik templomi szereplésem után váratlanul szólott ekképpen: Aztán engem neked kell eltemetned! Nem tudtam mire magyarázzam szokatlan beszédét, tréfával ütöttem el a dolgot s a köztünk levő egy évnyi különbségre, meg néha döccenő szívemre hivatkoztam, hogy az idősebbeket a fiatalabbak és a betegeket az egészségesek szokták eltemetni. És íme mégis rám hárult ez a szomorú kötelesség.

Ha a lelkész sorsára, de különösen az Ő sorsára gondolok, a Hóreb hegyi csipkebokor jelensége jut eszembe. A bibliai történetből jól emlékezhetek: a juhait legeltető, de ezenközben népe részére az ígértföldjét kereső Mózesnek Isten egy csipkebokorban juttatta kifejezésre parancsát, utasítását a szabadulás irányába, egy csipkebokorban, amely „ég vala, de meg nem emésztetik vala“. Igen, a lelkész az isteni megnyilatkozás csipkebokra, az isteni akarat közvetítője. Van, aki szerény lángocskával ég, alig szentjánosbogárnyi fényt áraszt maga körül, s amikor a halál fejszéje rásuhint a csipkebokor tövére, megszűnik annak lángolása, hamar elalszik a fénye. És van, aki hatalmas lánggal lobog, fénye messzire világít, s a halál fejszéje nem fog rajta, nem szűnik meg annak lángolása, s ha eltemetik is, csak 2 méternyi földdel lennebb kerül a gyökere, hogy az édes anyaföldből jobban táplálkozhassék, ágait a sír mélyéről is magasba emeli, lángol nemzedékeken keresztül.

Istennek ilyen csodálatos csipkebokra volt Gellérd Imre is.

Abban a helyzetben vagyok, hogy mint teológustárs tanúja lehettem prófétai lelke első fellobbanásainak. Jól emlékszem, szeptember vége volt, évkezdés a teológiai akadémián. Kíváncsian vártuk az elsőéveseket, akik akkor érkeztek az intézetbe. Érkezett Ő is. Sovány, székely legényke. Arca bizalomgerjesztő volt, szemében szokatlan tűz égett. Zsebében hozta az akkori udvarhelyi lelkész, Sigmond József ajánlólevelét, amelyben kb. ez állhatott: Ez a fiú, Gellérd Imre, egy kétkezi munkával élő, ötgyerekes özvegyasszony fia, aki az udvarhelyi román nyelvű középiskola egyik legjobb tanulója volt. Éveken keresztül a gyengébb igyekezetű tanulók preceptoraként teremtette elő nemcsak a ruházatához szükséges pénzüsségeket, de a kisebb testvéreit is támogatni tudta. Minden tekintetben megbízható, egyházas, ha felveszik a teológiára, közösségünknek erős oszlopa válhatik belőle. Lehet, hogy az egykori lelkész szerénysége elhallgatta azt, hogy ez a jóigyekezetű fiú bejáratos volt nemcsak a templomba, de a lelkészi lakásra is, ahol a jó szó mellett a szerető támogatás egyéb jeleiben is részesült. Az akkori dékán, Vári Albert, aki a templomnak korábban lelkésze és egyben építtetője is volt, kíváncsian forgathatta kezében a levelet és méregethette tekintetével az előtte álló fiatal legénykét. Felvették, és mi, az idősebb társak kíváncsian figyeltük elindulását. Hamar otthon érezte magát közöttünk. Szerette a vidámságot, az éneket, többet ismert az ősi dallamokból, mint bármelyikünk. Bemutatkozása az első précesen élményt jelentett. Éles hang, a mondanivaló tömör megfogalmazása, szónoki erő és lendület jellemezte.

De az igazi meglepetés akkor támadt, amikor az egységesen megadott alapigére a négy évfolyam hallgatóinak beszédet kellett írniok. A dékán, aki egyben a szónoklattan tanára is volt, mindig abba a sorrendbe szedte a beszédeket és osztotta ki a hallgatóknak osztályozás után, ahogy értékelte azokat. Már kezdetben évtársai között az első helyre került az ő beszéde, de pár hónap elteltével a felsőbb évfolyambelieknek is versenytársa lett, sokszor került az Ő beszéde a gyűjtemény legtetefjére. Nagy tehetsége rendkívüli szorgalommal is párosult. Állandóan olvasott, böngészett, irodalmi lapokat forgatott nemcsak a magyar, de a román és főleg a francia irodalmi alkotásokból merített gondolatokat, illusztrációkat szerepléseihez. Ha leült a harmónium mellé, onnan addig fel nem állott, amíg négy ujjal el nem játszotta kifogástalanul az előtte levő egyházi éneket. Ideje volt arra is, hogy az egyetem bölcsészeti előadásaira eljárjon és hogy ott is tanítványokkal foglalkozzék szükségletei előteremtése érdekében. Nyarankint a vakáció részére nem pihenés volt, de odaadó munka valamelyik egyházközségben, ahol a lelkész helyettesíteni kellett. Amikor színjelesen végezve, elhagyta a teológiát, mindenünk az egyházunk egyik ígéretét sejtette benne. Székelykeresztúrra került segédlelkésznek, iskolai felügyelőnek, nevelőnek és egyben helyettes tanárnak. Éveken keresztül a francia nyelvet adta elő a gimnáziumban igen jó eredménnyel. Itt alapított családot. Innen hívták meg egyházunk egyik legtekintélyesebb egyházközségébe, Siménfalvára lelkésznek. Istenem, milyen nagy lendülettel kezdett hozzá itt az egyházi élet építéséhez, hogy lángolt szívének csipkebokra! Egykori hívei emlékezhetnek élményt nyújtó szerepléseire, ünnepet jelentő látogatásaira. Homoródszentmártonban még néha csodákat művelt a fellobbanó csipkebokor lángja, kitűnő templomi dalárdát szervezett, öntötte magából a tartalmas egyházi beszédeket, példás módon végezte a növendékek vállaláserkölcsi nevelését, s ezen a téren tanácsokat adott a hozzá fordulóknak. Írógépe még nem volt és gyöngyszem betűit róttá a papirosra, hogy mások is elolvashassák és meríthessenek belőle. Emlékezete már ki-kihagyott, a feledékenység egyre inkább úrrá lett rajta, a fizikai munkában sejtette a gyógyszerert. Szerszámmal a kezében dolgozott a parokiális földeken, és dolgozott a közösbén is, részt vállalt a mezőn. Segített a munkában lemaradottaknak, segített a gyengén tanuló iskolásoknak, mert Ő otthon volt úgy a nyelvekben, mint a reáltudományokban. Öröm volt részére másokért élni. Öröm volt részére, ha maga körül láthatta gyermekeit, ha segíthette őket tanulásukban, életük helyes formálódásában. Hívei körében igazi lelkész, ügyes-bajos dolgaik fáradhatatlan intézője volt. A teológiai hallgatók prédikációival járták végig a légációs helyeket. A lelkészek igen nagy része szellemi kincseiből táplálkozott. Anyák napján, Dávid Ferenc-ünnepélyeken a növendékek az ő verseit szavalták, dalait énekelték. Kincs volt Ő, közös kincs, Istennek lángoló csipkebokra.

A tudományos továbbképzés is állandó törekvése volt, ennek keretében megszerezte a magiszteri fokozatot. Fennmaradt dolgozatai hiánypótló művek. A legrégebbi időktől kezdve feldolgozott több száz unitárius beszédet, korszerűen elemezve azokat. Ez egyedülálló egyházunk történetében.

Hogy miért nem vihette továbbra? Talán ebben hibásak a változó életkörülmények, de hibás volt ő maga is. Nagy tehetsége nem párosult helyezkedni tudó készséggel. Hiányzott belőle a reális életlátás, a dolgok

és jelenségek okos mérlegelésének képessége. Hullámzó lelkiakat volt, aki a legnagyobb lelkesedésből a legnagyobb letargiába esett az akadályok láttán. A nagy hegyeket megmászta, de elbukott az élet apró kavicsdarabjaiban. Az Ő hasonlata szerint nem az alkalmas lóra ült, vagy a felülés lendületétől mindig leesett a másik oldalon? De ne ítélkezzünk. Élete így is áldásos élet volt. Mindannyiunk között a legnagyobb lánggal égett, talán azért merült ki ilyen hamar a tartalék. Lehetőséges, igényelt volna egy-egy melegebb simogatást, egy-egy segítő hónalj alá nyúlást, biztatást a munkaterületen, hogy még jobban kiaknázhassa magából azt, ami benne volt, az egyetemes egyház előmenetelére.

Aztán a végén úgy járt Ő is, mint a sebesült katona a harctéren. Hóba hullva érezte, hogy sebe befelé vérzik, miközben mindenki csak a maga életére, javaira gondol. Ujjai hegyei már bizseregtek, lába már nem érzett, haján a tél szikrázó glóriája fénylett, szemében ott volt a lemaradók nagy szomorúsága. Ott volt tarsolyában a gyógyszer. Abban reménykedett, azt adagolt magának zsibbadt kezével, de amitől gyógyulást várt, éppen az űzte szívét az utolsó riadt dobbanásra. Gyógyszermérgezésben halt meg.

Igen, kedves Imre, te is elcsatlakoztál tőlünk a többi kedves hűtlen közé, akik a sír nyitva felejtett ajtóján átsurrantak az alaktalan homályba. Szokatlan szigorú arcot öltve fogsz lebegni mint éber álom a dúlt emlékezés szálain. De mint a csipkebokor, akit két méterrel mélyebb anyaföldbe ültetnek, szellemi lényed ágaival tovább is zöldelsz, virágszol a mi részünkre. Kicsiny, de történelmi hivatású egyházunk filmszalagján sokáig nyilvántartjuk távolodó alakodat. Hazahívott téged a drága udvarhelyi anyaföld, hogy odalent békésen összerakja azt, ami idefönt összetört. Itt majd tisztára áztat a mélybe szívárgó eső s a sírhantodra hulló könnycsepp. Beszédben, írásban, ténykedésben a kerek egészet szeretted, a gömb volt az ideáloed. Életed is ekként lett szabályos egész. Hatvanadik születésnapodon végeztél be az életet. Nagyon nehéz lesz nélküled gyerekeidnek, hozzátartozóidnak, barátaidnak, híveidnek, de a sebeket fakasztó Isten letörli majd a könnyeket az emlékezés puha kendőjével. Nyugodj csendesen. Ámen.

TÖRÖK ÁRON

A FARIZEUS ÉS A VÁMSZEDŐ IMÁJA

Lk 18, 9—14

Ahhoz, hogy a példázatot, különösen pedig főszereplőjének az imádkozással kapcsolatos felfogását és magatartását megértsük, szólnunk kell röviden a farizeusokról.

A farizeusok önmagukat buzgó vallásosnak vélt és sokak által annak tartott, úgynevezett „külön választott“ emberek voltak. Nagy tiszteletben tartották az Ótestamentumot, de hozzáadásaiikkal elferdítették azt. Túlbecsülték a régi szóbeli hagyományokat, a legszigorúbb pontossággal teljesítették a vallásos szertartásokat, de a betűhöz és a külsőhöz való rabszolgai ragaszkodás miatt mellőzték a vallás lélkét: az igazságot és a